

דף טו.

עין משפט א.

או"ח סימן שיה פעיף א

א. המבשל בשבת כ או עשה אחת משאר מלאכות ל אם זה במזיד אסור לו לעולם מ ולאחרים מותר ב במוצאי שבת מיד ס. ואם בשוגג בין לו בין

כ. המבשל בשבת הוא אחד מאבות מלאכות בשבת שחייב עליהן. שבת ע"ג ע"א. ואחד האופה את הפת או המבשל המאכל או הסממנים או המחמם המים לרחוץ בהם אבר קטן וכן המתוך אחד ממיני מתכות בכל שהוא או המחמם את המתכת עד שתעשה גחלת הרי זה תולדת מבשל, כללו של דבר בין שריפה גוף קשה באש, או הקשה גוף רך באש הרי זה חייב משום מבשל, רמב"ם פ' ט' הלכה ו'. הניח בשר ע"ג האש בשבת אם נצלה בו כגרוגרת ששיעורו שליש ביצה כמ"ש בסי' שס"ח סעיף ג', אפי' בצירוף של שנים או שלשה מקומות חייב, וה"ה אם נצלה כולו חצי בישול חייב.

נתבשל חצי בישול מצד אחד פטור עד שיהפוך אותו ויתבשל חצי בישול מצד שני, רמב"ם שם הלכה ה', וכל זה לענין חיוב חטאת אבל איסור ישנו בכל אופן דקיי"ל חצי שיעור אסור מן התורה, כמ"ש בשבת ע"ד ע"א וברש"י שם וביומא ע"ד ע"א דהלכה כר"י דאמר חצי שיעור אסור.

היתה הקדרה על האש והיה צריך שעתיים להתבשל הדבר שבתוכה והוא חיתה בגחלים והתבשלה תוך שעה אפשר דחייב משום מבשל, ומשום מבעיר ומכבה ודאי חייב. ריטב"א שם.

ל. ואם היא מלאכה מדרבנן כתב המשב"ז דבו ביום אסור אפי' בשוגג, אבל בביאורי הגר"א האריך להוכיח דלכ"ע אם עשה מלאכה מדרבנן בשוגג אין לאסור בדיעבד ליהנות ממנה בו ביום, אבל אם עשה במזיד מלאכה דרבנן אסור גם לאחרים עד מו"ש מיד, כ"כ הח"א.

ו. אם הוציא פירות חוץ לתחום והחזירם אפי' במזיד מותרים באכילה בו ביום, אפי' למי שהחזירם עבורו משום שלא נעשה האיסור בגופם ולא נשתנו מכמות שהיו כמבואר בסי' ת"ה סעיף ט'. כה"ח אות ז'.

מ. היינו ליהנות מאותה מלאכה דקנסוהו חכמים, אבל מדמיה מותר כמו שאמרו בב"ק ע"א ע"א ובכתובות ל"ד ע"א וכן בחולין דף קט"ו ורש"י שם, והיינו למכור אותה כפי מה שהיה שוה אותו דבר קודם שנעשה בו המלאכה שלא יהנה ממעשה שבת. כה"ח אות ח'.

ו. וכתב המ"א בס"ק א' דמשמע מרשב"א דגם הקדרה אסורה לו לעולם בשימוש כיון שבלועה מאיסור, ומ"מ מועילה כאן הגעלה אפי' לכלי חרס, ואם בישל בלא הגעלה צריך ששים כנגד הבלוע דחמור מבישולי עכו"ם, והגם שמהני הגעלה כאן אפי' לכלי חרס צריך ג' פעמים כמ"ש ביו"ד סי' קי"ג סעיף ט"ז.

ומה שאמרו אסור לו לעולם ה"ה לבני ביתו, ואם מת קנסו לבנו אחריו, מ"א בסוף סי' תקל"ח. וכה"ח אות י"א.

ז. אפי' נתבשל בשבילו יש לו דין של אחרים כיון שאינו שלו, ולא חוששין שיצוה לישראל אחר לבשלו בשבילו דאין אדם חוטא ולא לו, מ"א ס"ק ב'. ויש חולקים ומ"מ בבית קפה של ישראל שמבשל בשבת רח"ל ודאי אסור למי שנתבשל בשבילו, ואפי' אחרים

לאחרים מותר למוצאי שבת מיד ^ע.

הגה: אמר לאינו יהודי לעשות לו מלאכה בשבת מותר למו"ש בכדי שיעשו. ועיין בסי' ש"ז סעיף כ'.

דף טו:

או"ח סימן שיח סעיף ב

עין משפט א.

ב. השוחט בשבת לחולה בין שחלה מאתמול ^פ בין שחלה ביום שבת

אסור להם לקחת ממנו גם במו"ש משום לפני עור ומשום מסייע ביד עוברי עבירה. כ"כ הכתב סופר בסי' נ' חא"ח, כה"ח אות י"ב.

ס. דלא בעינן בכדי שיעשו אלא במלאכה הנעשית ע"י אינו יהודי בשביל ישראל משום דקל בעיניו ויבא לעשות כן בפעם אחרת, ב"י.

גוי שבישל מים בשבת אפי' אחר שנצטננו אסורים בשבת עצמו לישראל משום שנעשה בהם איסור, אבל במו"ש מותרים מיד בצוננים אם לא שהמים הם ממי בורות אין שותים אותם אלא אם הרתיחו אותם שלא יזיקו שאז גם בנצטננו אסור במו"ש עד כדי שיעשו. כה"ח אות י"ג.

ואם היה במו"ש יו"ט אסורים דאין שבת מכין ליו"ט, שם אות י"ד. ^א אם בישל במזיד שאסור לו לעולם ונתערב ברוב מותר למבשל עצמו במו"ש מדין בטל ברוב. כה"ח אות ט"ו.

ע. אבל בשבת עצמו אסור לשניהם שמא יאמר שוגג הייתי. כל שעשה ע"פ הוראת חכם נקרא שוגג ולא בר עונשין בו. מ"א ס"ק ג'. שכח, גם נקרא שוגג בין ששכח שהיום שבת בין ששכח שזו מלאכה אסורה. כה"ח אות י"ח.

האומר מותר יש לו דין של שוגג, שם. אנוס קל יותר משוגג דאנוס רחמנא פטריה.

פ. והיה דעתו לשוחטה, אלא אפי' חלה ביום ואין דעתו היתה לשוחטה והוי מוקצה ג"כ מותר לבריא לאכול ממנה בשר חי. והטעם דקיי"ל כר"ש דאין לו מוקצה מחמת איסור אלא בדחה אותם בידים, וגם לא היו ראויים כמו גרוגרות וצמוקים, וכאן לא דחה הבהמה בידים.

^א ומה שיש מוקצה במחוכר אע"פ שנשרו הפירות בשבת שם משום גזירה שמא יעלה ויתלוש. לא כן בבהמה אין חשש שמא ישחוט ע"כ לא גזרו בה משום מוקצה. כה"ח אות כ"ג.

מותר לבריא לאכול מהבשר חי ^ז בשבת ^ק, אבל המבשל לחולה בשבת אסור לבריא לאכול ממנו ואפי' לחולה שאין בו סכנה ^ר, גזירה משום שמא ירבה בשבילו ^ש.

הגה: אפי' בישל ע"י אינו יהודי בשבת בשביל החולה אסור ^ת.

הגה: קצין פירות מן המחובר לחולה בשבת אפי' היה חולה מבעוד יום אסור לבריא, משום שגדל הפרי והולך ^א בשבת ויש בו משום מוקצה.

יו"ד סימן ו סעיף א

א. בכל דבר התלוש שוחטין בין בסכין בין בצור ^ב וכו', וכיוצא מדברים החותכים ^ג והוא שיהיה פיו חד ולא יהיה פגום.

א. ב. שוחטים בקרומית של קנה האגם אבל לא בשאר קנים שקסמין נבדלים מהם ^ד ויש לחוש לנקיבת הסימנים.

ז. דא"א לכזית בשר בלא שחיטה גמ' ורש"י שם, ואין חשש בזה שמא ירבה דמשום כזית לחולה צריך לשחוט אותה כולה.

ק. ובלא מליחה דקיי"ל המולח חייב משום מעבד, אבל הדחה צריך משום דם בעין אבל דם הבלוע אין איסור כל זמן שלא פירש כמ"ש ביו"ד סי' ס"ז סעיף א'-ב'. ומותר להדיח הבשר בשבת כיון שרוצה לאכלו מיד. מ"א ס"ק ה', וא"א אות ה'.

ר. דגזרינן שמא ירבה בשבילו דלפעמים לא ימצא אינו יהודי שיעשה עבורו ויאמר לישראל, רשב"א בתשובה סי' תתי"ד.

ש. והוא איסור תורה, ואפי' לפני שיתן הקדרה על האש, וי"א שזה אסור מדרבנן ב"י בסי' זה ובסי' של"א. מ"א ס"ק ו'.

ת. ובלא מליחה דקיי"ל המולח חייב משום מעבד, אבל הדחה צריך משום דם בעין אבל דם הבלוע אין איסור כל זמן שלא פירש כמ"ש ביו"ד סי' ס"ז סעיף א'-ב'. ומותר להדיח הבשר בשבת כיון שרוצה לאכלו מיד. מ"א ס"ק ה', וא"א אות ה'.

א. ומיירי בפרי שלא נגמר בישולו, ב"י. מ"א ס"ק ח'.

ב. מבריתא חולין ט"ו ושם איתא בן בזוכית, וכך הגיה כאן הש"ך בדברי המחבר דזוכית שוחטין בה ואין שייך קיסמין נבדלין ממנה. ש"ך ס"ק ב'.

ג. ממשנה שם בדף י"ד ע"ב.

ד. והט"ז כתב דאפי' שהקנה לפנינו ובדקנו אותה ולא מצאנו קסמין נבדלים ג"כ השחיטה אסורה, דחיישינן שנבדל ממנו קיסם באורך בענין שעדיין נשאר חלק וניקב הסימן, והש"ך חלק ע"ש.

א. ג. סכין שצידו אחד מגל וצדו השני יפה לא ישחוט בצד היפה
לכתחילה ^ה גזירה שמא ישחוט בצד האחר, ואם שחט בצד היפה
שחיטתו כשרה.

הגה: ה"ה בסכין ארוך שיש בו פגימה אסור לשחוט בו אפי' במקום היפה ^י,
ואפי' כרך מטלית על הפגימה, ואם שחט בו ואומר ברי לי שלא שחטתי
במקום הפגימה שחיטתו כשרה ^ז, אפי' לא כרך מטלית על מקום
הפגימה.

הגה: ביו"ט שא"א להשחיז הסכין, וכן בחול בשעת הדחק מותר לשחוט גם
לכתחילה בכרך מטלית על מקום הפגימה ^ה. ולכתחילה יש להזהר אפי'
אין לסכין פגימה רק בין הסכין למקום התפיסה שהיא הקת לא ישחוט
בו.

יו"ד סימן יא סעיף א

עין משפט ב.

א. א. שוחטים בין ביום בין בלילה ^ט כשאור כנגדו. ובמקום אפל אפי'
ביום אין שוחטים ^י ואם שחט שחיטתו כשרה ^כ.

ה. ממשנה שם דף ט"ו ע"ב.

ו. הרש"ל הוסיף דה"ה שאין לשחוט לכתחילה בסכין שיש בו עוקץ חד בראשו שלא
יעביר הסכין ויעשה חלדה, ובדיעבד כשר ואפי' לכתחילה בשעת הדחק כגון שהוא
בדרך שנוהגים לתחוב קיסם בראשו. ט"ז ס"ק ב'. וכן כתב הש"ך בס"ק ד'.

ז. ובלבד שידע מקיומה של הפגימה לפני כן ונזהר ממנה, אבל בלא ידע ממנה כלל אינו
נאמן שנזהר. ט"ז ס"ק ג'.

ח. מטור ואשרי בריש פ' ערבי פסחים, וכן כתב הב"י שסמך על העיטור והר"ן ועוד,
וכתב הש"ך דוקא כשיש בסכין במקום היפה מלא צואר הבהמה.

ט. מבריתא חולין י"ג ובמשנה ט"ו וכדמפרש רבא שם בדף י"ז ע"ב.

י. שמא ישהה או ידרוס ולא ירגיש, אבל בדיעבד כשאומר ברי לי שלא דרסתי ולא שהיתי
כשר. ש"ך ס"ק א'. וגם בעינן שהנר סמוך לו אבל ברחוק ממנו לא ישחוט. כף החיים
אות ב'.

ואם היה שוחט לאור הנר וכבה באמצע השחיטה כתב ברע"א משבות יעקב דגרע שהשוחט
מיבעת תוך השחיטה ועושה שהייה וטריפה, ולפ"ז צריך להזהיר השוחטים שקורא להם
הפסקת חשמל באמצע השחיטה.

כ. היינו כשראה אח"כ לאור הנר או לאור היום וראה ששחט רובא לדעת רש"י ולדעת
הרשב"א שהרגיש שלא שהה. כף החיים אות ג'. וא"צ שיאמר ברי לי שלא שהיתי.
כ"כ בכף החיים אות ד'.

הגה: ב' נרות ל' חשובים כאבוקה לשחוט לאורם.

עין משפט ג.
יו"ד סימן ו פעיף א
עין לעיל עין משפט א

עין משפט ד.
יו"ד סימן ו פעיף ב

ב. ד. השוחט בדבר המחובר לקרקע או לגוף כגון ציפורן או שן המחוברין בבהמה מ' שחיטתו פסולה.

ב. ה. בתלוש ואח"כ חיברו לא ישחוט בו, ואם שחט בו שחיטתו כשרה י' אפי' ביטלו שם ובלבד שלא יהיה נשרש י' בארץ אחר שביטלו.

עין משפט ה.ו.ז.
יו"ד סימן ו פעיף א
עין לעיל עין משפט א

עין משפט ז.ט.
יו"ד סימן ו פעיף ב
עין לעיל עין משפט ד

עין משפט י.
יו"ד סימן ז פעיף א

א. א. יכול אדם לקבוע סכין בגלגל של אבן או של עץ ומסובב הגלגל

ל. אבל נר אחד אין ראוי לשחוט לאורו לכתחילה ולדעת הפר"ח בנר אחד גם ישחוט ומ"מ בסמוך לו ישחוט. כף החיים אות ז'. ולאור הלבנה אסור לשחוט. כ"כ הרדב"ז ח"ה סי' ב' ומביאו הכף החיים באות י"ג. ולדעת הפר"ח מותר אם אורה יפה.
מ. מימרא דרב כהנא אליבא דרב דף ט"ו ע"ב, שנאמר ויקח את המאכלת לשחוט מידי שניקח מיד ליד כמו מאכלת. וכתב רע"א בתשובה סי' נ"א לתמוה מדוע שן בהמה המחובר לבהמה יהיה פסול לשחוט בו והרי בהמה בכל מקום דינה כמטלטלין ורק אדם שאני דאיתקש לקרקע ע"ש.
נ. בעיא דרבא שם ולא איפשטא, וכדעת הרי"ף והרמב"ם בפ"י מה"ש והרשב"א, ומהרש"ל פסק כהרא"ש דחלק דאם ביטלו שם אפי' בדיעבד אסור. וכ"כ הש"ך בס"ק י'.

ס. כ"כ הטור. ומה שסיים השו"ע אחר שביטלו אם נשרש לאו דוקא אלא העיקר אם נשרש אפילו לא ביטלו. כ"כ בגאון בשם אחרונים. וכ"כ הט"ז.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

בירו או ברגלו ושם צואר העוף או הבהמה שם שישחט ^ע. אבל אם המים הם שמסובבים הגלגל הרי זו שחיטה פסולה ^פ דאין השחיטה מכח אדם אלא מכח המים.

א. ב. פתח אדם את המים עד שבאו וסבבו את הגלגל ושחט בסיבובו הרי זו שחיטה כשרה ^צ בדיעבד שהרי מכח אדם בא וכל זה בסיבובו הראשון אבל בסיבוב השני השחיטה פסולה שזה מכח המים.

עין משפט כ. יו"ד סימן ו סעיף ד

ה. ז. נעץ סכין בכותל או בדבר התלוש והעביר הצואר עד שנשחט שחיטתו כשרה ^ק והוא שיהיה צואר הבהמה למטה והסכין למעלה שאם יהיה הצואר בהמה למעלה מהסכין שמא תרד הבהמה בכובד גופה ותחתוך בלא הולכה והובאה ואין זו שחיטה אלא דריסה.

ה. ח. אפי' אמר ברי לי שלא דרסתי שחיטתו בכה"ג פסולה ^ר, לפיכך אם היה עוף ^ש בין שהיה צוארו למעלה או למטה מהסכין שחיטתו כשרה.

ע. מברייטא בחולין ט"ו לתירוצא קמא. וכתב הש"ך דכל זה בגלגל תלוש ולא קבוע לקרקע, אבל לדעת הב"ח וכן משמע דעת הרמב"ם והרא"ש דאסור לכתחילה בגלגל גם בתלוש. ש"ך ס"ק א'.

פ. דבענין כח גברא כמו שנתבאר בסי' כ'. וכתירוצא בתרא בגמ'.

צ. היינו בנטילתו הדף המעכב המים שזה כח אדם.

ק. ברייתא שם בדף ט"ז ע"ב. וכשמואל שם והרא"ש והרשב"א שם.

ר. וכתבו הט"ז והש"ך הטעם שחיישינן שמא ידרוס בפעם אחרת, ולא דמי לסעיף א' בשו"ע שאם אמר ברי לי שלא נגעתי בפגימה דכשר ששאני כאן דקשה מאוד ליזהר מדרסה בכה"ג.

ש. מברייטא שם וכדמפרש רב פפא ובסתם עוף אין חילוק בין קל לכבד. כ"כ הטור.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 0584150477 או 02-5712225 email: minchat.aaa@gmail.com